

Реч захвалности Матици српској

Поштовани господине председниче Матице српске, поштовани чланови Жирија, професори и колеге, драги пријатељи и поштоваоци нашега посла, реч захвалности данас овде исказујем у име Института за српски језик САНУ, као његов садашњи директор, старајући се да у ту кратку реч стане сав наш свечарски понос.

Жири за доделу Повеље Матице српске за неговање српске језичке културе донео је на седници одржаној 20. марта 2023. године одлуку да је Институт за српски језик САНУ добитник Повеље за 2022. годину – „за укупни допринос изучавању српског језика и неговању српске језичке културе и ћириличног писма“. Тако смо, између осталог, у друштву са Одбором за стандардизацију српског језика, чије је седиште од почетка у нашој кући. И надаље, вест о додељивању признања у пролеће ове године неминовно нас је усмерила на размишљање о свим значајним именима, првенствено из области лингвистике и филологије, која су ово признање понела пре нас и у чија делања и дела гледамо као у значајне узоре.

Најстарија књижевна, културна и научна институција у Срба, која нам је Повељу доделила, одликовала је тиме прегалаштво свих наших претходника и учитеља, као и све оне који сада предано раде на научним пословима Института, високо вреднујући и наш труд на другим задацима србистике у границама читавог српског језичког простора. Уз изузетну част која нам је учињена као лауреатима овог високог признања иде и радост коју делимо не само с најближим сарадницима Института него и са свим научним, наставно-научним и културним установама и удружењима који су здруживали своје научне и стручне напоре и умећа с нама кроз многе претходне године и тако наша прегнућа учинили видљивијим.

Желимо најпре да кажемо да три четврти века једне институције сведочи о истрајавању у посве различитим и често нимало лаким околностима, о развоју и напредовању иза којих стоје труд и напор, креативност и полет, самосвојност и заједништво. Запажени су и овенчани овим признањем сва настојања и резултати којима смо се старали да кроз све протекле године износимо име Института на добар глас у славистици и у хуманистици уопште, са жељом да се тај глас чује што даље изван наше средине и да својим трудом завредимо пажњу и поштовање колега. Будући да бављење националним језиком није само занимање но и мисија, надамо се да ће нас – пре свега

наше бројне младе сараднике – носити ентузијазам, радост откривања и сазнавања, да нас неће напуштати задовољство размене знања и племенитих осећања у нашој научној породици.

Уз дужну захвалност Матици српској и члановима њенога жирија, уз поменуте част и радост које су нашем колективу учињене, напоре стоји непрекидна одговорност да Институт одржи статус централне научне установе за систематско, свестрано проучавање српског језика на плану и синхроније и дијахроније, те једнога од носилаца стратегије научног развоја у Републици Србији када је реч о идентитетским наукама. Управо стога сматрамо важним да данас поновимо оно што је изговорено на свечаности поводом јубилеја Института – завршне речи Посланице Стојана Новаковића *Српска краљевска академија и неговање језика српског из 1888. године*, у којој је и изнео идеју о изradi Академијиног Речника, угаоног камена настанка нашег Института: „Много смо ми дужни сенкама и гробовима јунака који су дигли ову земљу, сенкама и гробовима умних радника који су у њој духовни живот основали. Нисмо достојни ни једних ни других, ако њихову велику задужбину не умемо и очувати и унапредити.“

Лично не могу завршити ово обраћање а да не поменем чињеницу да у појединим својим научним прилозима чувамо и *сећања на све прогоњене, унижене и усмрћене због употребе свога језика* – како је записала колегиница Митра Рељић, али свакако деламо са стално присутном свешћу да се бавимо језиком који је „огледало народне културе, народне психологије и филозофије, у многим случајевима и (...) јединствен источник историје народа и његовог духа“ – како је бележио Никита Иљич Толстој, те језиком који је културна смотра народа – како је веровала Исидора Секулић.

Нови Сад, 18. децембра 2023. године

Софија Милорадовић